משלש ועמדו מארבע, מספק מארבע, שיד הקדש על העליונה. תניא כוותיה דרבי חייא בר יוסף, תניא כוותיה דרבי יוחנן. תניא כוותיה דרבי חייא בר יוסף: ביורדי מדות הללו מה היו עושין בהן? אם יש זבח אחר יקריבו עמו, ואם לאו יפסלו בלינה, ואם לאו מקיצין בהן את המזבח. קיץ זה מהו? עולות, הבשר לשם ועורות לכהנים. תניא כוותיה דרבי יוחנן: המקבל עליו לספק סלתות מארבע ועמדו משלש מספק מארבע, משלש ועמדו מארבע מספק מארבע, שיד הקדש על העליונה, חוץ ששנינו מותר נסכים לקיץ המזבח:

מתני׳ כל קרבנות הציבור והיחיד טעונין נסכים, חוץ מן הבכור והמעשר והפסח והחטאת והאשם, אלא שחטאתו של מצורע ואשמו טעונין נסכים:

גמ׳ תנו רבנן: ועשיתם אשה לה׳ יכול כל העולה לאישים יהא טעון נסכים אפילו מנחה, תלמוד לומר עולה. שלמים מנין, תלמוד לומר זבח. תודה מנין, ת"ל או זבח. יכול שאני מרבה אף בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם, תלמוד לומר לפלא נדר או בנדבה, בא בנדר ונדבה טעון נסכים, שאינו בא בנדר ונדבה אין טעון נסכים. משמע להוציא את אלו, ארציא את חובות הבאות מחמת הרגל ברגל. ומאי נינהו? עולות ראיה ושלמי חגיגה. ת"ל או במועדיכם, כל הבא במועדיכם טעון נסכים. משמע להביא את אלו, א] אביא שעירי חטאת הואיל ובאין חובה ברגל, תלמוד לומר וכי תעשה בן בקר. ב] בן בקר בכלל היה ולמה יצא? להקיש אליו, ג] מה בן בקר מיוחד בא בנדר ונדבה אף כל בא בנדר ונדבה. לעשות ריח ניחוח לה׳ מן הבקר או מן הצאן, מה ת"ל? לפי שנאמר עולה שומע אני אפי׳ עולת העוף במשמע, ת"ל מן הבקר או מן הצאן, דברי ר׳ יאשיה. רבי יונתן אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר זבח, ועוף אינו זבח. אם כן מה ת"ל מן הבקר או מן הצאן? לפי שנאמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳ מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן, יכול האומר הרי עלי עולה יביא משניהם, ת"ל מן הבקר או מן הצאן, רצה אחד מביא, רצה שנים מביא. ורבי יונתן למה לי קרא, האמר עד שיפרוט לך הכתוב יחדו? איצטריך, סלקא דעתך אמינא הואיל

ועמדו מארבע מספק מארבע. ד׳ סאין כנגד מארבע סאין ונותה סאה ששיון להקדש יותר עמה שקיבל עליו שיהא עומד נסכים ... לקיץ המזבח: ואם לאו. לפי שאין שם זבח אחר: הבשר לשם והעורות לכהנים. דמהו דתימא הואיל ולקיץ המזבח הוא יהא כולו עולה ואפי׳ עורה ימכור ויקח מדמי עור הבהמה לצורך עולה ולא יהא עורה לכהנים קמ"ל: **מתני׳** חוץ מן הבכור והמעשר והפסח. דהכך כולהו משום (א) *חובה ד] נינהו אבל חטאות מסכחת בליבור נמי: אלא (ב) חטאת וכו׳. ואע"ג דלמדריך חוץ מחטאת ואשם חטאתו ואשמו של מצורע טעונין נסכים משום דכתיבי בהדיא: **גמ׳** ואפילו מנחה. הבאה בפני עצמה בלא זבח: ת"ל עולה. דמנחה הבאה עם זבח טעונה נסכים ולא מנחה הבאה בפני עצמה בלא זבח: משמע להוציא את אלו. בכור ומעשר ופסח וחטאת ואשם שאין באין בנדבה אלא חובה הן: ה] (ומאי נינהו עולת ראיה ושלמי חגיגה) שאינם חובת הרגל אלא עולת ראיה נמי ירצו הכי רישא ותניא בשלמים (ג) ותוספין וחובת היום לא מלי לנעויא אע"ג דלא הוו בנדר ובנדבה דהא בהדיא כתב *) בהו נסכים: *משמע נסכים אף אלו. עולת ראיה ושלמי שמחה משום דהוי דומיא ו] *) דעולה ושאר עולות הבאין בנדר ובנדבה שאינן חובת הרגל: אביא שעירי חטאת. דהואיל ובאין במועד יהו טעונין נסכים: בן בקר בכלל היה. דהא כתיב ברישיה דקרא לעשות ריח ניחוח לה׳ מן הבקר או מן הצאן, וכי תעשה בן בקר למה לי, ליכתוב והקריב על בן הבקר וגו׳: אף כל הבא בנדר ז]. טעון נסכים לאפוקי שעירי חטאת דלא מלינו חטאת שיבא בא בנדר ובנדבה: מן הבקר או מן הצאן פרט לעולת העוף. והלא כבר נאמר ח] זבח והוליא בכלל זבח ליכא: אפילו עולת העוף. יביא עמה נסכים: יביא משניהם. בבקר וצאן: ורבי יונתן למה ליה קרא. נחלק מן הבקר או מן הצאן הא גבי מקלל אביו ואמו ט] אמר (סנהדרין דף סו.) כיון דלא כתיב בהו "יחדו" משמע נמי לאחד לאחד י] עד שיפרוט לך הכתוב *יחדו *) ל"א דהאמרי שלמים הכי

רש"י כת"י

ועמדו מארבע מספק מארבע. דלא [יבא] סדיום מגוזל מהקדש דכל זמן שלא מתן יכול לחזור ולהוסיף [illegible] [ומספקין] מקיבלין את הנתבה וסאמות הכי נסכים [illegible] לענין נסכים שם [illegible]: ואם לא נפסלו בלינה: גמ׳ ועשיתם אשה כו׳. זהו פרשת נסכים בפרשה שלח לך אנשים: שעירי חטאת. על מוספי רגלים דבפרשה כתיב ושעיר חטאת אחד כל במקראות של הלכה [illegible] כתובים בשופטים פרשה: בכלל היה. בכלל ועשיתם אשה דהמתפי׳ מינה דכל אשה טעון נסכים חוץ מאלו דאמעט: לפי שנאמר עולה. עולה או זבח משמע כל עולה טעונה נסכים ואפילו עולת העוף: ועוף אינו זבח. דבמליקה הוא ולא בזביחה: ת"ל מן הבקר או מן הצאן. או לא נחלק הוא רצה אחד יביא ואם רצה שנים יביא: ור׳ יונתן למה לי קרא. נחלק: הא אמר. גבי אביו ואמו קלל משמע שניהם כאחד ומשמע אחד אחד בפני עצמו: עד שיפרט לך הכתוב יחדו. וה"נ כיון דכתיב מן הבקר ומן הצאן ולא כתיב יחדו מניילא משמע שאם רצה להביא אחד יביא: הו"א הואיל וכתיב. היקרא ומן הצאן דכיון דהוי קרא כדיבורים דכתיב מן הבקר ומן הצאן ודמי חוקה כתיב מדכתי בבקר כתיב מן וגבי צאן כתיב ומן משמע חוקה נקט גבי בבקר משום לאפרושי מן הבהמה אלא וגבי צאן לאוסופי אלא כתיב ומן והכי קאמר מיהו אחד ומיהו אחד יביא וכמאן דכתיב יחדו דמי:

גבי מקלל אביו ואמו דאע"ג דכתיבי אחדדי משמע נמי אחד אחד בפני עצמו עד שיפרוט לך הכתוב יחדו והכא נמי מן הבקר ומן הצאן כיון דלא כתיב יחדו משמע כל אחד בפני עצמו ולא איצטריך קרא: אצטריך וכו׳:

לי בדינר מעות ואפרנסם ואני אמלה לך יפה דינר ופריסיה אם יש לו מותר *כדפריסית דמסכת מעשה חליפין או בפרוטות דכיון דיש לו אחולי אחיל גביה ואין כאן אגר נטר ליה ואם אין לו אפילו גריס א"כ מה מרויח בהקדמת מעות הרי לא יוכל להשתמש בהן דאין להם על מה שיתחלל ולא נפקי לחולין וי"ל דלעולם בדלית ליה אפי׳ גריס אלא מקבל מעות הקדש והולך אצל בעלי בתים שעושין לו יותר מד׳ סאין ומרויח שכר ומה שאין נותן להקדש אותו העודף מידי דהוה אמשלש ועמדו מארבע משום דלא יהיב להקדש אלא כפי השער והשער הוא מארבע ומיהו לפי טעם זה היה מותר להוליך מעות הקדש לסחורה כדי להשתכר בהן והא סימה דהל"ל אמאי לא אשכחן רבית בהקדש בכי האי גוונא בפ׳ הזהב (ב"מ דף נז:) לכך נראה דאין נכון לעשות כן או משום בזיון הקדש או משום שלא יבא לידי מעילה והא דשרי הכא בהקדש ואסור בהדיוט י"ל כי ההיא דסוף איזהו נשך (שם דף עה.) אמר רב מותר שאדם פוסק שלא יהא פוסק ומוחל אמר בידי אדם אפילו מאה פוסק בידי שמים אפילו אחת לא פוסק אם פוסק עמו על הגריס והא מחוסר מעלה בהמה למיכש ולמידש ומידר ומשני כגון דקא בהמה ויבש *ובמוחל [דאמר בידי שמים אפילו אחד לא פוסק והא מחוסר] מידי דבידי שמים הוא אפשר בנפוחא ובהקדש אפילו מחוסר כל הכי שרי ועוד יש לומר דמיירי הכא בעשירים המתנדבים ונותנין מעות חולין למוכרי סלתות כדי לספק מארבע ואפילו למאן דקיים שמא לא ימסרום יפה בפרק הבית והעליה (שם דף קיז.) גבי שומרי ספיחים בשביעית דאין מתנדב שומר חנם הכא ליכא למיחש דאפילו לא מסרו העשירים יפה יפה מכל מקום מוכרי הסלתות שקיבלו המעות מוסרין אותם יפה יפה וכי תימא אפילו רבית קטנה ליתסרי שלוו העשירים מאה של חולין נשלם להקדש מאה ועשרים כדאשכחן בהזהב (ב"מ דף נח) גבי אבני בית המסורות לגיזבר לא דמי דהתם הכל יודעים שהאבנים עומדות לבנין וליכא למיגזר אטו הדיוט אבל הכא גזרינן דילמא אתי למימר דכי מלוה מאה במאה ועשרים אם הקדישום אחר כך כי הכי דשרי להלוות מאה נשלם להקדש מאה ועשרים *ועוד דאפילו כי האי גוונא אסור מדאורייתא דחשיב כאילו היא הנאה למלוה כיון דקפיד על פיו *כגון תן מנה לפלוני והקדש אני לך דמקודשת מדין ערב ולא דמי לאבני בנין שאין לגזבר חלק בהן ולא דמי נמי לשקול ארבע זוזי ולימא ליה לפלניא דלוזפן זוזי דהא פשיטא דלאו דאסור למימר לחבריה אלא מוזיפנא לך זוזי והב לפלניא ארבע זוזי: **משלש** ועמדו מארבע מספק מארבע. בהא ליכא קולא בהקדש טפי מבהדיוט לרבי יהודה דתנן בסוף איזהו נשך (ב"מ דף עב:) אע"פ שלא פסק עמו כשער הגבוה יכול לומר לו תן לי כזה או תן לי מעותי: **אפי׳** מנחה ת"ל עולה. תימה דבריש המזבח מקדש (זבחים דף פג:) משמע דמדכתיב עולה לא ממעטינן מנחה גבי כל הנוגע במזבח יקדש דאמרי׳ אי כתיב עולה ולא כתיב כבשים הוה אמינא כל עולין אפי׳ מנחה וי"ל דשאני התם דכתיב כל הנוגע דמשמע לרבות אי נמי זאת תורת ריבה אי נמי הכא גבי נסכים דעולה למזבח מסתבר עולה ממש דעולה כליל: **שלמים** מנין. וא"ת שלמים בהדיא כתיבי (במדבר טו) לפלא נדר או שלמים לה׳ וי"ל דהא ברישיה דהאי קרא כתיב וכי תעשה בן בקר ואתא זבח לרבויי מן הצאן: **שלמי** חגיגה ועולת ראייה. הוה מצי למינקט כבשי עצרת אלא נקט דבר הנוהג בכל הרגלים: **או** במועדיכם. מבמועדיכם דריש דלקמן (דף נא.) דריש או או: **בן** בקר בכלל היה. פי׳ בקונטרס בכלל ועשיתם אשה דממעטין כל העולה לאשים ובחגם פי׳ כן דבהדיא כתיב בפרשה (במדבר טו) מן הבקר או מן הצאן ועוד כתיב בתריה והקריב על בן הבקר ולשון בכלל משמע כפי׳ הקונטרס: **מה** בן בקר מיוחד בא בנדר או בנדבה. ומפיק שעירי חטאת טפי משום דאין כיוצא בהן נדבה אבל שלמי חגיגה ועולת ראייה כיוצא בהן נדבה:

ל א מיי׳ פי"ב מהל׳ מעה"ק הל׳ י:
לא ב מיי׳ שם הל"ח:
לב ג מיי׳ שם הל"ג:
לג ד מיי׳ שם הל"ג:
לד ה מיי׳ שם הל"ג:
לה ו מיי׳ שם הל"ג:
לו ח מיי׳ שם הל"ג:

גי׳ צ"ק כדמפרש בהם דמסכת כו׳

ר"ל קרבן יחיד וגי׳ צ"ק דחטאות נינהו וכו׳ ואמר"ב כו׳ וחטאת מסכחת פי׳

הש"ק מיו וגריס הכי משמע להביא אף אלו עולים כו׳ וכל"ק גריס ומאי נינהו עולת ראיה ושלמי חגיגה דאינן חובת הרגל עולת ראיה וכו׳:

*) כתב בהו נסכים ושאר עולות הבאין בנדר ובנדבה אינן חובת הרגל הכי ואמר"ב ד"ה משמע להביא אף אלו עולת ראיה כו׳ דומיא דשלמים הכי ואמר"ב ד"ה אביא שעירי כו׳ צ"ק

גי׳ צ"ק יחדו הכי נמי מן הבקר ומן הצאן כתיב ולא כתיב בהו כו׳ וכו"ה

צ"ל ובמוחל מחוסר מידי דבידי שמים הוא כו׳ צ"ק

צ"ל ועוד דכי ע"כ אסור אפי׳ מדאורייתא צ"ק

צ"ל וכמו תנו מן כו׳

[ועם ד"ה כל]

[יומא סו: ב"ק לב. סנהדרין סו. ס. מלין טז.]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חוץ וכו׳ משום יחיד נינהו: (ב) ד"ה אלא שחטאתו: (ג) ד"ה משמע וכו׳ עולת ראיה לא ירצו הכי ריקם ותניא בשלמים והלמי שמחה:

שיטה מקובצת

א] אביא שעירי חטאת הואיל ובאין חובה בתגל. גליון ופסח לא חשיב חובה ברגל לפי שבא בארבעה עשר. ע"כ הרגמ"ה: ב] בן בקר עולה או זבח בן בקר: ג] אליו ולומר לך מה בן בקר מיוחד הבא: ד] משום חובה של יחיד נינהו: ה] [illegible] ומאי נינהו עולת ראיה ושלמי חגיגה [illegible] ו] [illegible] ז] בנדר ובנדבה נאמר [illegible] ח] [illegible] אמר [illegible] עצמו:

רבינו גרשום

יותר היינו מותר נסכים שהן לקיץ המזבח משמע להביא את אלו. עולת ראייה ושלמי חגיגה שאני שעיר חטאת דשאר עולות הבאין בנדר ונדבה: פסח אינו בא חובה ברגל ב"ד הוא בא: בן בקר בכלל היה בכלל ואם מן הבקר או מן הצאן: ור׳ יונתן למה ליה קרא מן הבקר או מן הצאן הא אמר.

במדבר טו:ג (כ׳ נסכים)
ועשיתם אשה לה׳ עולה או זבח
לפלא נדר או בנדבה או
במועדיכם לעשות ריח ניחוח
לה׳ מן הבקר או מן הצאן
ד] והקריב המקריב קרבנו לה׳
מנחה סלת עשרון בלול ברביעית
ההין שמן.
ה] ויין לנסך רביעית ההין תעשה
על העולה או לזבח לכבש האחד
... ח] וכי תעשה בן בקר עולה
או זבח לפלא נדר או שלמים לה׳

ויקרא כ:ט
כי איש איש אשר יקלל את אביו
ואת אמו מות יומת אביו ואמו
קלל דמיו בו

נושא
מקורות לאיזו קרבנות
צריכים נסכים